

heeft, moet ijveren voor een zakelijke, hoogstaande polemiek. 8) Naast pietistiege onzen predikant drong deze gedachte ons tot het schrijven onzer circulaire. Niets meer of minder.

Met verschuldigde gevoelens, hoogachtend,

H. REDERT.

W. TROOST Jarz.

Zuid-Beijerland, 11-12-'98.

1) Niet alleen onze, maar elke redactie behoudt zich de vrijheid voor in deze naar haar inzicht te handelen.

2) Hierin ligt de erkenning, dat hun circulaire op dit punt onjuist was. Daarin toch werd alleen gezegd: „...rukte de Amsterdamsche hoogleeraar er een zin uit en publiceerde dien wel“. Over de zakelijke weergave van den tweeden zin zwegen zij geheel. Waarom er nu niet rondborstig voor uit gekomen, dat hun circulaire in deze misleiden kon?

3) Het spijt ons wel voor de broeders, maar dit moeten wij betwisten.

4) Wij moeten de heeren het recht ontzeggen ons iets duidelijker te laten zeggen dan wij het zelf gezegd hebben. Dat is inderdaad niet objectief. Bovendien onwaar. Wij zijn alleen aansprakelijk voor wat wij schreven, niet voor wat zij ervan gelieven te maken. Wij hopen, dat de broeders zullen inzien, dat de methode, welke zij hier toepassen, niet deugt.

5) Mogen wij de heeren verzoeken om ons artikel nog eens rustig te herlezen? Wij hebben niet beweerd, dat Dr v. d. V. S. die „beruchte“ „Van Geref. zijde“ van vroeger was. Hiertegen rees ons bezwaar, dat zij door iets wat wij niet hadden beweerd tegen te spreken, den indruk vestigden alsof zij onze bewering tegenspreken. Men kan iets zeggen, wat op zichzelf volkomen waar is en dat toch niet de heele, de volle waarheid is. Daaraan maakten deze broeders zich schuldig. Zij verzweigen, dat Dr v. d. V. S. wel degelijk de anonieme Gereformeerde medewerker van de „N. R. Ct.“ is, die geschillen in ons kerkelijke leven voor een liberaal publiek uitstelt en daarin met wie hij het niet eens is, aanvalt en bestookt. Voorzichtigheidshalve vroegen we nog of hun dit misschien niet bekend was. Sindsdien hebben we echter journalistieke zekerheid verkregen, dat zij ervan op de hoogte waren. Dit maakt de zaak te erger. Zulks moest, broeders, alzoo niet geschieden.

6) Ofschoon wij over den toon van hun schrijven niet te klagen hebben, eert deze kwalifikatie den inzenders niet.

7) Hierop gaan we uiteraard niet in.

8) Gaarne gaan wij hiermee akkoord. Zullen dan de broeders beginnen met zichzelf te herzien en voortaan niets meer verzweigen, waardoor anderen op een dwaalspoor worden geleid en zich ook onthouden van uitdrukkingen als „Doegdiensten“?

Onze lezers kunnen nu zelf konstateeren, dat onze driestreep „Het masker af“ op geen enkel punt weersproken, laat staan weerlegd is. Alsook, dat onze vraag „waar en wanneer hebben we het karakter van Dr v. d. V. S. aangetast?“, „waar en wanneer hebben wij in twijfel getrokken, dat Dr v. d. V. S. actief is, vol ijver en zijn taak in de gemeente met eere vervult?“ ten eenenmale onbeantwoord bleef.

De discussie is thans gesloten.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Moderne Kerstpoëzie.

Enkele weken geleden verscheen bij de U. M. „Holland“ te Amsterdam de verzenbundel „Sprongen“ van Jan H. de Groot, in zijn uiterlijk geheel de pendant van de Merodes „De Verloren Zoon“, waarover we pas geschreven hebben¹⁾.

Voorzoover wij weten is deze bundel de eersteling van den heer de Groot en de samenroeping, althans gedeeltelijk, van verschillende hier en daar (o.a. in „Opwaartsche Wegen“, Callenbach's kerstboek) gepubliceerde verzen.

Deze omstandigheid verklaart den inhoud en tegelijk den titel. We vinden onder de ruim dertig verzen, die hier worden geboden, uitingen van gansch verschillende stemming en gedachten uit onderscheiden ontwikkelingsperiodes. Maar gezien het karakter van samenroeping en toevoeging, dat is dus van vereeniging van oud en nieuw, wekt dat geen verwondering. En de, soms grillige, wisseling van stemming is in den titel „Sprongen“ voldoende gemotiveerd.

¹⁾ in de nos van 1 en 7 December.

Over 't algemeen zijn deze verzen goed, de bewijzen, dat we in den heer de Groot een dichter mogen begroeten, wiens werk beloften bevat. We zouden dat nader kunnen en ook moeten aantonen, zoo de bedoeling van dit artikel was een bespreking van den bundel. Dat is echter thans ons doel niet. We hopen later nog wel eens de gelegenheid daartoe te vinden, als de dichter met een tweeden bundel voor den dag komt (zoo lang zal dat wellicht niet duren, want hij schijnt een spontaan en actief man); nu willen we een tweetal van deze verzen citeeren, als proeven van moderne christelijke poëzie over het feest, dat we de volgende week staan te vieren, het kerstfeest. Zoo sluiten we, naar sinds lang gevolgde gewoonte, ook in deze rubriek aan bij de gelegenheid van den tijd.

De beide verzen, die we bedoelen, sluiten bij elkaar aan. Ze leiden ieder voor zich onze aandacht naar den kerstmis, maar belichten dan de twee groote tegenstellingen daarvan: de schamelheid van de kribbe en het majestueuze van den engelenzang. En in die tegenstelling wordt de groote, wonderse eenheid van het gebeuren gevat.

't Eerste vers is:

De Stal.

In schamel licht gedoken, was de stal
een stille plek, waar niets bewoog
dan 't kleine hoofd der moeder, dat zich boog
over een kind. Was dit Gods Zoon van wien 't Heelal
gezongen had? was dit de koning
die reddend zou wat was verloren?
Was deze stal genoegzaam tot zijn woning?
Was hier de Zoon van God geboren?

De wijzen bogen neder en aanbadden.
Bij hen geen vraag, geen twijfel, geen verwijt.
God zelf had hun schreden hier geleid.
Vertrouwen en geloof waren hun simpele daden.

En schuchter kwam ik nā en zag de kinderoogen.
Die zochten heel den twijfel van m'n hart.
Ik vond een blik van eindloos mededogen.
Van eindlooze liefde en eindlooze smart.

Men herkent hier aanstonds de vormen van het moderne vers. Maar ook de inhoud is gesteld naar dezen tijd: niet het eenvoudig verhalende (ofschoon dit vers simplistisch genoeg is) van den middeleeuwschen kerkzang, niet het lofverheffende van de 19e eeuwse lyriek, maar het impressionistische van het moderne vers, dat op eigen stemming en indruk is gebaseerd. Nog moderner van vorm is het tweede gedicht:

Kerstnacht.

Er blonken honderd wondren aan de hooge
wijde blauwfluweelen hemelbogen.
De nacht was luid van stilte, en zacht
doorgloed, zoals 't geluk in blijde kinderoogen
bloeit, en woordloos spreekt; zoo overtoogen
van geluk en vree was deze nacht.

En uit de Eeuwigheid brak los een licht,
dat goed was, wonder goed en groot. Eén schicht
oranje en bloedend rood, een warm geweld van
glaansen.

Dit was Uw ster, Uw hode, Uw gezant
van vree en van verlossing. God, Uw hand
Was opgericht aan al de hemeltransen.

Toen schoven heel de blanke hemelen open
Een symfonie van kleuren, een tuimelende val van
licht, gedropen
uit een Heelal van blauw en goud en smetloos wit.
En in de verre oneindigheid verloren.
Een woord van engelen, saam tot Goddelijke kooren.
Zij zongen... duizend stammen... God, één stem
Uw stem, die zong, die zong van 't kleine Bethlehem,
En van Uw grooten Zoon, die was geboren.

Impressionistische poëzie weer, in alles een vers van dezen tijd, waarvoor we noch den middeleeuwschen primitieven kerstzang, noch de 19e eeuwse breedlyrische kerstzantate willen missen, maar dat toch als proeve van moderne gewijde kunst merkwaardig en van betekenis is.

C. T.

MUZIKALE KRONIEK.

Psalmen onder water.

De combinatie „psalmen in den nacht“ komt ons zeker meer bekend voor dan die van „psalmen onder water“, en toch is ze voor ons waterbouwkundig landje zoo karakteristiek. Niet omdat het woordje „water“ er in voorkomt, maar omdat aan het verhaal van die psalmen onder water verbonden is de naam van een van Nederlands meest beroemde waterbouwkundigen uit vroegeren tijd, van wien we allen den naam althans wel kennen: Jan Adriaansz Leegh-water.

Waarschijnlijk hebben we op school wel 't rijtje geleerd van stoomgemalen die den Haarlemmermeerpolder drooghouden, en toen vroeg meester behalve de Cruquius en de Lynden zeker ook de „Leegh-water“. Toen is er

ons bij verteld, dat dat stoomgemaal dien naam gekregen had, omdat er vroeger een ingenieur Leegh-water in Holland geleefd heeft, die al verschillende plassen had drooggelegd, en op 't lumineuze idee kwam om ook het groote „Meer“, dat voortdurend knabbelde aan de onsoliede veenoevers, en dat met stormweer steeds nieuwe slachtoffers maakte, te bedijken en droog te malen. Nu, zijn plannen, uitgewerkt in zijn „Haarlemmer-Meerboek“, werden beroemd, maar de verwezenlijking liet zich enkele eeuwen wachten, te lang dus dan dat de maker daar nog genoeg van kon beleven.

Diezelfde Leegh-water schreef ook nog een boekje, getiteld: Een Kleyn Chronykje, waarin hij allerlei jeugtherinneringen pakkend verteld en verschillende evenementen uit zijn ingenieursloopbaan alleraardigst beschreven heeft.

Een van die „notabele stukken“, zooals L. ze noemt, draagt tot opschrift: „Van het Onder water-gaan, geschied in den Hage, in 't huyzen van Prins Maurits, en andere groote Heeren, een konst toot te voeren gehooft, of gezien,“ terwijl het vervolg luidt: „De tweede Onderwater-duiking, geschied tot Amsterdam“. Die moeten we hebben.

't Is de pittige beschrijving van een pracht-demonstratie, door Leegh-water bij Amsterdam gegeven: drie kwartier bleef hij onder de oppervlakte van de watering, at onderwijl een paar peten half op, schreef met pen en inkt op een stuk papier: „dit heb ik voor Amsterdam in de Wetering onder water geschreven“, liet dat papier bij 't hovenkomen zien, 't was heelemaal drooggebleven! — en verhaasde de kijkers, in dit geval ook kunstenaars, door een paar liederen op de schalmey te spelen. Vooruit had Leegh-water aangekondigd, wat hij alzo zou doen; zoo lezen wij over 't musiceeren op den bodem van de vaart: „ook hadde ik mede een schalmey¹⁾ by my daar ik wel²⁾ op konde speelen/ dien ik mede by my in myn zak dede/ en zeide daar zal ik verscheiden Voizen³⁾ en Psalmen op spelen/ dat gy dat haven water op het land hooren ende verstaan zult“.

Begrijpelijkwijze was de verwachting hoog gespannen, toen 't zoover kwam dat L. zou onderduiken; maar onze waterrol was niet lang en dus (we geven 't woord weer aan hemzelf): „Doen ik gered was/ ende wel wakker konde zwemmen⁴⁾/ ende ook mede een Jongman was zo gaf my den Almogenden God de crymoedigheid/ dat ik met een goede couragie in 't water sprong/ myn aangezigt na het volk toewende/ ende zeide: adieu gy vrome⁵⁾ Borgers van Amsterdam/ dat is u ter eeren/ daar ga ik onder“.

Nietes werkt Leegh-water zijn programma af; ook de prestaties op de schalmey lukten heel goed: „ende op de Schalmey speelde ik mede onder water op den grond/ dat het volk die op het Land stonden boven water gemakkelijck hooren ende verstaan konden/ onder allen⁶⁾ speelde ik mede den 23 Psalm, Myn God/ doet my als myn herder gepresen, dat die luiden die op de kant van de shoet stonden/ zeiden/ hoort eens mannen dat speelt hy nu!“.

Hoe onze musicius dat klaar kreeg, begrepen de omstanders geen van allen, en Jan Adriaansz wacht er zich wel voor 't hem te vertellen. Hij hoort dat de een 't toeschrijft aan olie waarmee hij zich bestroken zou hebben vóór 't duiken, de ander denkt dat er looverij achter zit, maar zelf bepaalt hij zich tot de opmerking: „Ik hadde gedaan gelyk de Comedianten doen/ ik speelde het spel te regt/ zonder iets te haperen/ ofte te manueren; die het spel niet en kan/ die en speelt het niet“. Toch beschouwde Leegh-water die demonstratie niet als een gepochtoertje, maar zag hij heel goed de belangrijkheid van zijn prestaties voor de praktijk: „Nu voort wat de Konste belangt⁷⁾ men vindt in 't Boek Johs geschreven in het 28 Cappittel in het 12 vers/ Men keert den stroom des waters, ende brengt dat daar verborgen in is, aan 't ligt/ So dat ik niet en weet enige konsten te bedenken/ die zo bequame⁸⁾ en zo zoet⁹⁾ zyn om verborgen schatten van de grond te halen“, enz.

Dat Leegh-water onder water psalmen speelde, was zeker niet alleen om aan den smaak van het toegestroomde 17de eeuwse publiek te voldoen, want deze beroemde waterbouwkundige was tegelijk een ernstig Christen, die de gelegenheid aangreep om te getuigen en te vermanen, ook in zijn publicaties. Zoo vertelt hij van den vreeselijken brand, die het dorp De Ryp op 6 Januari 1654 teisterde, maar voegt er de volgende treffende vermaning aan toe: „Ende inzonderheit gy Borgers en inwoonders van de Ryp, laat deze bezoeking nimmermeer uit uwe gedagten gaan/ weest niet als de kinderen, die de roede hares Vaders te vorgeefs ontvangen/ die wel kryten en kermen zoo lang als zy de slagen voelen; maar dezelve over zynde wederom haar onde gangen gaen. So menigmaal als gy uwe verbranden muren aanziet/ zo weest gedagtig dien schrikkelijken Nagt, en hoe haast des menschen toeverlaat ter neder worpen kan worden; als gy uwe ledige Erven beschoot/ zo gedenkt/ dit zyn de plaatsen daar zo menig idel¹⁰⁾ krakeel en onrust om geweest is/ ziet hoe ze nu leggen; niet hoe den mensch hem zelvyn plaagt met idel¹¹⁾ bekommring/ dikwijls tot op zijn

doelheid toe; hy schikt hy ordeneert hy verbindt de goederen tot op de nakomelingen die nog verre henen zijn en die hy niet en weet of oit komen zullen; veroorzaakt uit twist ongenoege onder Erfgenenen, en onderinsschen wort in eenen nagt verniet; daar leggen de pijn-hoopen; daar kermen de Erfgenenen; daar syn de Ryke arm geworden, en men vindt zig in de gissing bedrogen. . . . Ende gelijk de ondervinding u voorzigtigheit leert dat gy uwe Riet-dakken afkeurt en in plaats van dien pannen-dak legt om in toekomstige tyden voor zulke ongevallen bevryt te zijn; zo weest oot zo voorzigtig dat gy afkeurt uwe eidele en riet-artigste gedachten op dat den heischen brand daar niet op vatte; maar scrijft onder het dak des geloofs; dat met den viere doorciert en hart gehakken is om in proeven des viers te kunnen bestaan. Ende dit is het gene dat ik u en ons allen toewersche op dat wy de vrugt en nuttigheit mogen hebben uit alle Werken des Heeren."

Uit dit citaat, hoewel 't bekort is, blijkt duidelijk genoeg dat geest en pen van Leegh-water nog wel tot wat hoogers in staat waren dan tot het opstellen van een "Register ende Memorie van de Steden en de Voornaamste Plaatzen, daar ik Jan Adriaansz geweest ben, ende bezocht heb, van myn jonckheit aan beginnende, gedurende tot myn ouderdom van 74 jaren".

Betref de demonstratie bij Amsterdam een geval van actieve werkzaamheid op muziekgebied — al weten we van de kwaliteit van dat schalmerspel niets af, 't idee is toch aardig — laten we eindigen met een voorbeeld, waaruit blijkt, dat Leegh-water ook receptief muziek te waarneemen wist. Op zijn zwerftochten, waarover hij schrijft in „Nog een groot notabel droevig stuk van het hoogwater in Oostlandt", is hij in de hofkerk van Holstein geweest, en heeft daar genoten van het orgelspel. Hij vindt 't de moeite waard 't te memoriseren:

„Als nu de Predicatie gedaan was zo dat men een Psalm ofte Lofsank begon te singen, zo speelde men met den Orgel met een klein geluid daer onder, ook mede met verscheiden instrumenten als een Luit, Fiol, Schuitrompet, ende andere instrumenten meer, zeer aangenaem ende vermakelijck, zo dat ik niet en weet dat ik van myn leefdagen schoonder, aangenamer ende vermakelijcker Muzyk gehoord heb als aldaer in de hofkerk van Holstein."

Die lot is des te opmerkelijker, omdat de toon in datzelfde verhaal nu niet bepaald vleidend is ten opzichte van de „Oostlanders". Speelde de Holsteimer juist in overeenstemming met Leegh-waters perzoonlijken smaak? Of zwierf hij door zijn werk te veel rond in de polders dan dat hij gelegenheid had de Hollandsche kunstenaars in de groote steden te hooren? Want organisten die hun instrument behoort konden gebruiken, waren er ook toen wel in Holland. Maar — al speelden ze niet „droog", — die eer om de psalmen onder water te kunnen spelen, zullen ze wel graag aan Leegh-water overgelaten hebben en er zal onder de collega's van tegenwoordig wel

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur.

door

W. M. LE COINTRE.

X.

Tenslotte zij dan nog in dit verband verwezen naar een werk, waarvan ik reeds zeide, dat het ons zeer na staat, ik bedoel: „Der Goldgrund des Lebensbildes Jesu" van Pfarrer Otto Borchert, waarvan het eerste deel tot titel draagt: Des Goldgrundes Echtheit, Eine apologetische Studie, en het tweede deel: Des Goldgrundes Schönheit, Die Herrlichkeit Jesu, Ihren Verändern und Bewunderern neu gezeigt. Dit boek maakte bij zijn verschijnen in Duitschland terstond grooten opgang en heeft ook bij ons een breedten lezerskring gevonden, speciaal door de vertaling van Dr C. N. Impens onder den titel: De Christus der Schriften, waarbij het eerste deel dan als ondertitel kreeg: De Christus der Schriften, Een Ergernis en een Dwaasheid, en het tweede: De Heere der heerlijkheid. *)

Wat de bedoeling van dit boek betreft, merkt de schrijver zelf in zijn voorrede op: „Voorerst wil het zulken van dienst zijn, die door den twijfel van den tegenwoordigen tijd zijn aangegrepen, maar zich in de macht van dien greep niet wel bevinden, in tegendeel, gaarne er weer uit zouden zijn bevrijd". Maar, de auteur heeft toch al schrijvende, nog anderen op het oog gehad (gelijk ik reeds opmerkte, toen we verantwoordden, waarom we juist Papini en Borchert nog wilden behandelen) wat blijkt uit de volgende woorden: „Maar dit boek zal toch ook nog wel andere lezers vinden. Gewisselijk zullen ook velen van zulken het lezen, die Jezus reeds langen tijd kennen. En zij zullen het zoo lezen dat zij er zich, onder het lezen door, opnieuw en in een nieuwen zin triumpheert van bewust worden: Ja — gij zijt van boven neergedaald! de twijfel aller twijfelers reikt niet tot u! want gij draagt het kenteeken van uit een andere wereld te stammen nog steeds met u om!"

Geleert Borchert's methode bij het behandelen van zijn stof al kennen uit dit slotwoord van zijn voorrede: „Jezus vindt zijn beeld niet in een knop — ras zich openend maar even snel uitgebloeid — aan den boom van de ontwikkeling der menschheid: neen, maar hij is veelmeer als het ware een vreemd lichaam, een vreemd bestanddeel, dat van buiten af in ons geslacht is ingedrongen,

niemand gevonden worden, die zijn streven richt op deze zonderlinge muzikale prestatie. **)

JOH. LUKKENAAR FRANCKEN.

*) Een houten blaasinstrument met een seker, doordringend geluid, voorlooper van onze hobo.

- *) Goed.
- *) Wijzen.
- *) En omdat ik zeer goed kan zwemmen.
- *) Braaf, flink.
- *) Onder anderen.
- *) Betreff.
- *) Gemakkelijk.
- *) Geschiedt.
- *) Zonder zin.
- *) Vergeefsch.
- *) Tot zinnen.
- *) Wie de volledige werken niet kan raadplegen in een bibliotheek, kan aardige gedeeltes vinden, o.a. van het onderwatergaan, in Dr G. A. Brands, Bloeml. uit Ned. prozasehr. der 17e eeuw, bij Pa. Wolters, 1927.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Persstemmen.

Licht over de zaak-Prof. J. du Plessis.

Het bericht, dat onlangs uit Kaapstad werd geseind over de zaak van Prof. J. du Plessis was zoo kort, dat begeerig werd uitgezien naar meer licht.

Zijn naamgenoot, prof. J. A. du Plessis, geeft in „Die Kerkblad" van 20 Nov. j.l. een overzicht van wat ter Synode werd verhandeld, waardoor veel wordt opgehelderd.

Hij schrijft:

Die Kaapstadse Synode van die Ned. Geref. Kerk het twee kommissies benoem, een oor die Leerverskille, wat ons kan noem 'n Dogmatiese Kommissie, en 'n ander oor die kerklike procedure in die zaak van die appél van die Kuratore teen die beslissing van die Ring van Stellenbosch in die Prof. Du Plessis-zaak. Hierdie kommissie kan ons noem die Kerkregtelike Kommissie.

Hierdie kommissies het rapporte uitgebring, elkeen verdeel in 'n meerderheids- en 'n minderheidsrapport. Die Dogmatiese rapporte is uitgebreid en is in die pers gedruk.

Die minderheidsrapport het eers voorgestel dat die leerverskille verwys sal word na 'n kommissie uit die vier Prowinsiale Ned. Geref. Kerke. Die meerderheidsrapport het aangedring op afhandeling deur die Sinode.

Met oorgrote meerderheid is tot die laatste besluit en so was die Sinode sedert Woensdag, 8 November, besig met die inhoud van die rapporte.

Die meerderheidsrapport veroordeel die Ewoluusie-leer, die Hoëre Kerk met sy rekonstruksie van die geskiedenis van Israel, handhaaf verder die inspirasie van die gehele inhoud van die Skrif, verwerp die Kenosis-teorie (ontledigingsteorie) namelijk dat Christus Sy goddelike eienskappe afgê het en daarom nie in sake die Ou Testament ons met onfeilbare gesag gesprok het nie. Verder verdedig hierdie rapport die versoeningsleer van die Kategismus in die Aweendmaalsformulier, namelijk dat Christus die toorn van God gedra het.

Eindelik konstateer die rapport dat elke hoogleraar en predikant streng gebonde is aan die ondertekening-formulier. Die minderheidsrapport vernaa die gevoelens van Het Zoeklicht. Reeds het geblyk dat die

en tegen betweel ons geslacht zich waarlijk niet alleen in onze dagen verweert, maar zich reeds van den beginne aan heeft verwoerd met alle kracht, om het weer naar buiten te dringen. Van dit vreemde lichaam en van al waardoor het gekenmerkt wordt, wil dit boekje gewagen."

In een inleiding ontwikkelt hij dan nader „de taak die wij ons stellen", waarbij wordt aangehouden, dat er geen sprake is van het volgen van een zelf gekozen weg, maar slechts een bijbelsch denkbeeld wordt afgewikkeld. Hij laat zich leiden door de gedachte: „Christus' beeld kon nimmer door menschengeest worden uitgedacht". De uitslag van zijn onderzoek zal zijn: „Jezus' beeltenis is niet door menschenhand opgesierd, maar voor zijn beeltenis heeft de gemeente van de eerste eeuw, ook in dat opzicht waarin het haar gevoel niet streelde, vol eerbied hant gehouden. Wij zien hem zooals hij was". M.a.w. dat Jezus in de Schrift „een ergernis en een dwaasheid" wordt genoemd, beschouwt Borchert als een punt van het hoogst belang voor de apologetiek, de wetenschap van de verdediging des Christendoms.

Als conclusie op zijn methode volgt, ter verdediging van de betrouwbaarheid der berichtgeving aangaande Jezus (een berichtgeving, die immers zoo fel bestreden is), dat het alleen maar Jezus Christus zelf geweest kan zijn, „die den wederstreven jongeren zijn aanstootelijk Messiasbeeld in de zich verzettende harten oprichtte".

Er kan natuurlijk geen sprake van zijn, dit werk hier uitvoerig te behandelen, veeleer willen wij met het weinige, dat gezegd wordt, tot lezing opwekken. Er is hier buitengewoon veel stof in een betrekkelijk kleine ruimte samengeperst, maar, waar het zeer systematisch gebeurt, blijft het steeds overzichtelijk.

De algemeene trekken van het hier-getekende Jezus-beeld zullen ons, na kennisname van het grondprincipe, dat Borchert geleid heeft, nu wel duidelijk zijn. Maar, het loont bijzonder de moeite die trekken tot in de details na te gaan. Telkens wordt men dan getroffen door onvermoede schoonheid, een originele kijk, die toch meer is dan een vernuftige, merkbaar-subjektieve combinatie van den schrijver: het blijft steeds controleerbaar, dat hier de Christus der Schriften getekend wordt (voordurend wordt naar de desbetreffende Bijbelplaatsen verwezen, aan het eind van het tweede deel, bevindt zich een uitgebreid register der behandelde plaatsen uit de Evangelien).

Na de oriënteerende inleiding begint het eerste deel met de rechtstreekse aanwijzing van het aanstootelijke in het ons van Jezus getekende beeld, waarbij wordt aangehouden, dat Jezus, als Messias, den Joden een vol-

Sinode met groot meerderheid aan die kant van die meerderheidsrapport staan. Die debatte was ernstig en gespannen. Ek laat hier een en ander volg, geneem uit Die Volksblad:

Hoër Kritiek.

Na breedvoerige besprekings oor die zaak het Dr H. A. Lamprecht (Golesberg) vandag in die Kaapse Sinode die aanname voorgestel van die aanbeveling in die meerderheidsverslag van die Kommissie insake die Leer, nl. „insake die hoër kritiek of die rekonstruksie van die geskiedenis van Israel is u Kommissie van oordeel dat hierdie beskouing o.a. die volgende kardinale leerstukke van die Kerk ondermyn, wysig of verwerp, nl. (a) die Mosiese oorsprong van die Pentateuch, (b) die geskiedkundigheid van die Ou-Testamentiese geskiedenis, (c) die leer van 'n ho-natuurlike Godsopenbaring, (d) die wonder, (e) die onfeilbare inspirasie van Gods Woord, (f) die absolute gesag van die Heilige Skrif, (g) die waaragtige Godheid van Christus, (h) die ganse verlossingsplan soos neergelê en geopenbaar in die Heilige Skrif. Dit is in stryd met Gods Woord en die belydenisskrifte van ons Kerk, en moet derhalve verwerp word as dwaalleer."

Dr H. Pienaar (Malmesbury) stel vervolgens voor „in sover die historiese en letterkundige kritiek van die Bybel (a) die gesag van Gods Woord aantast, (b) die basatuurlike in die Bybel ontken, (c) die geskiedkundigheid van die Ou Testament verwerp, (d) die Goddelikheid en menslikheid in die Skrif so wil sket dat een bestanddeel wel Gods Woord en 'n ander di van die mens is, en ontken dat die hele Skrif Gods Woord is, en (e) die godheid van die Here Jesus Christus verwerp, word die kritiek deur die Sinode verwerp."

Die Besluit.

Die bespreking het aangehou tot die verdragting, in die hele namiddag voortgesit, en is nou om 9.25 tot stemming gebring, toe die voorstel van Dr Lamprecht aangeneem is met 257 teen 31 stemme, en die amendement van Dr Pienaar dus verwerp is.

Kenosis-leer.

Die vraagstuk van die aflegging van goddelike eienskappe deur Christus, die sogenaamde Kenosis-leer, kom daarna onder bespreking met 'n voorstel van Dr Truter (Die Strand), dat die Sinode nie die meerderheidsrapport, waarin verklaar word dat die Kenosis-teorie (a) die waaragtige en onveranderlike godheid van Christus, (b) Sy profetiese amp als onfeilbare Leermeester, (c) Sy hoë priesterlike amp as „middelaar des mensens", aantast en in stryd is met Gods Woord en die Belydenisskrifte van ons Kerk, en om bogenoemde redes as dwaalleer moet verwerp word. Spreker bepleit hierdie voorstel in die zin dat die Kenosis-leer nie die Godheid van Christus ontken nie, maar albei nature van Christus handhaaf, o.a. word in die Bybel geleer dat Christus toegeneem het in grootte, kennis en genade, d.w.s. liggaamlik, verstandelik en geestelik. Ook word geleer dat Hy versoeking weerstaan het, terwyl die Bybel tog duidelik sê dat God nie aan versoeking blootgestel kan word nie. In hierdie verband haal spreker aan Fil. 2 vers 7 en Gesang 112 vers 4. In die Kweekskool word die Kenosis-leer baie jare al onderrig en in die eksamens word vae gereeld daaroor gestel. Hy wil hê dat die zaak by die bespreking sal gelaat word.

Dr S. H. Rossouw (Albertinia) stel hierop die aanname van die aanbeveling van die meerderheidsverslag (soos hierbo gegee) voor. Met aanhaling van Bybel

strekke ergernis was, en naar Grieksch-Romeinsches gedachtegang, een pure dwaasheid, dat Hij, als zodanig, door zijn jongeren weersproken is en dat Jezus nog steeds staat in tegenspraak met onze eigen gedachten. Daarna wordt het aanstootelijke in het ons overgeleverde Jezusbeeld aangehouden, zooda dat blijkt uit de reactie ertegen in de geschiedenis: naar de apocalyptische Evangelien, de reactie op Grieksch-Oosterschen bodem; naar het Jezusbeeld in den „Heliand", die van het Germanendom en tenslotte, bij den invloed van het Pausdom, die op Romeinschen bodem. Dit deel eindigt dan met conclusies te trekken uit het feit, dat er aanstootelijke trekken blijken onafscheidelijk te zijn van het beeld van Jezus den Christus.

Ik moge U het een en ander laten hooren uit het slotwoord, waarin als resultaat der onderzoekingen verstaan staat: „de toestemming afdwingende gevolgtrekking, dat er is geweest waarachtigheid in de berichtgeving". Vraagt ge, wat daarmee dan toch eigenlijk be-reikt is? „Niets minder dan een open deur. Wat verhindert om zich met dezen Christus in te laten? Of wat wil iemand nu nog een gerechtvaardigd wantrouwen ten opzichte van deze lichtfiguur vandaan halen, alsof ze zich bij nauwkeuriger toezien wel eens in lichtenden nevel zou kunnen oplossen? Maar ook niets méér dan een geopen-deur hebben onze uiteenzettingen kunnen en willen geven: de hoofdzak kom nu eerst; menschenkind, dring door die open deur naar binnē". Verstandsmoet-lijkheden, bij het aanvaarden van het Jezusbeeld, rijzende heeft hij dus willen wegwerken, al merkt hij daarbij zeer terecht op: „Door den dienst van bewijzen kan men nooit een christen worden, hoogstens op Christus opmerkzaam worden gemaakt en op dat punt gebracht waar men wil of gelooven of geërgerd worden. Het komt ten slotte op dit ééne aan: voor de goddelijke zelfopenbaring in het Woord zich het harte te laten openen". Maar, waar de behoefte naar Christus voorhanden is, doch het verstand zich afwerend voor Christus wil plaatsen, daar wil Borchert dat behoefte-gevoel opwekken en zeggen: het verstand kan u deze deur niet toesluiten: ziet maar recht voor u uit; ze staat open! treedt binnen! Zijn laatste woorden luiden: „Moge dan dit het gezonde verloop der dingen zijn: eerst gelooven wij in Christus, om der Schrift wil; om wat Gods Woord ons van hem verkondigt; zoo volkomen „geloofwaardig" kan men ons het Evangelie maken — en onze gehele uiteenzetting wilde op de keper beschouwd een poging in die richting zijn — dat wij welverzekerd in een onbevengene geloofsvrij aanraking met den Christus der Schriften treden. Maat

tekate toot skappe, soos aanhalinge die teenoor goddelike mensse hoer wat die an Die ame bring en terwyl die van die 211 teen 7

Nou kor derheidsve as sy oord van die beede (inspirasie) Skrif van Gees zins gesaghebb spirasiehe hede in Ge in die Byl dwaalleer Dr A. M gelede leer Bybel is E lize Skrif lige Gees deur die dat die Sk beppking, bot, die w mens vere aan gele Baie ar wysie oor aanbevelin verslag m Oor die mem. Die as 'n wel over dit

Onder Die vol her van l voorstel v her „met „als zind Hellige G baring en waarheid gelees wo Skrif C Beswar nator F aundering stryd me beskouing Woord en se hy, da Die v stemme o Die Sin in geval ontstaan,

het einde om Chri ommiddellic speedig in h h j brave ten"*)

Het twee- lijke, aanst voor Jezus' glanzende met overtu Borchert nieuwen (u wne teeko schreef Bor gesproken: in de werel het beeld va loch zijn!)

Naar de ook hij Jez van zijn pe heiligdom c bidden in l veel en vel verschijnin, zijn verhoi volmaakte word get Zoonschap, zijn zending, ook bevesti in U nog k ren: „Das Alle Offen selbst zu b Wahrheit" vergewissen aufgedeckd ihren Kate Erachutter Sphinxbild geblich auc laden wir uns in G kennen" *)

In dit he over Jezus vervolledig